

Siirtolapuutarhuri kerää siemenet talteen omasta puutarhasta

Teksti ja kuva: Margit Suurnäkki

Siirtolapuutarhaliiton syyskuun 2024 ympäristöverkostotapaamisessa oli aiheena siementen kerääminen omasta puutarhasta ja siitä meille kertoi Katja Uski [Hyötykasviihdistyksestä](#). Siirtolapuutarhuri voi kerätä omia siemeniä säilyttääkseen vanhoja perinnelajeja tai lisätäkseen harvinaisia kasveja. Siemeniä voi kerätä myös taloudellisista syistä tai kokeilemisen ilosta harrastuksen vuoksi. On siis monta hyvää syytä pitää keruuastia mukana puutarhapalstalla.

Katja Uski jakoi vinkit siementen keräämiseen ja varastointiin. Siemenet tulisi kerätä talteen kuivalla säällä. Kerää vain hyväkuntoisia, painavia siemeniä. Varmista, että siemenet ovat kypsiä. Nimeä kaikki keruut kirjoittamalla muistiin päivämäärä, kasvin nimi ja keruupaikka. Puhdista keräämäsi siemenet ja kuivata ne nopeasti. Siemenet voi varastoida paperipusseissa ja lasi- tai muovirasioissa.

Miten pitkään siemenet säilyvät? Parhaiten siemenet säilyvät kuivassa ja viileässä ja pimeässä tilassa, suojattuna valolta ja lämmöltä. Näin ne säilyttävät itämiskykynsä yllättävän pitkään. Viileässä ja kuivassa ympäristössä tavanomaiset siemenet voivat säilyä itämiskykyisinä jopa vuosikymmeniä tai -satoja.

Katja Uski oli kerännyt meille eri lähteistä vinkkejä siementen varastointiin. Vanha ompelu- tai naulapakki päätyy uusiokäytössä siemenpakiksi. Säilytykseen sopivat myös muoviset pastillirasiat ja lasiset mausteputkilot, joissa kaneli- ja vaniljatankoja myydään.

Kaikkien lajien siemeniä ei kuitenkaan tule kerätä omasta puutarhasta. F1 - siemenet (tomaateissa, kurkuissa, kurpitsissa, meloneissa ja porkkanoissa) eivät tee emonsa kaltaisia jälkeläisiä, eikä niitä tulisi kerätä talteen. Oman maan perunoista ei myöskään tulisi ottaa siemenperunoita talteen. Perunan Y-virus voi säilyä mukulassa oireettomana ja levitä kirvojen välityksellä. Myytävät siemenperunat onkin tarkastettu viruksen varalta.

Katja Uski muistutti meitä myös siitä, miksi tomaatin siemeniä ei pidä kerätä talteen. Syynä on tomaatin [ruskokurttuvirus](#) (tobamovirus fuctirugosum). Virus on karanteenituhooja, joka leviää siemenissä eikä sitä saa päästää leviämään kasvintuotantoon. Taudin leviämistä voi estää käyttämällä terveitä siemeniä ja taimia (Ruokavirasto). Ruokaviraston on varoittanut myös harrastelijaviljelijöiden Facebook-nettikaupassa myynnissä olevista laittomista muuntogeenisen tomaattilajikkeen 'Norfolk Purple Tomato' siemenistä. Lajikkeelle ei ole haettu lupaa viljelyyn EU:ssa,

Siirtolapuutarhuri kerää siemeniä talteen ihan vain kokeilun ilosta ja harrastuksen vuoksi. Katja Uski valotti asiaa myös laajemmasta näkökulmasta ja kertoi meille siemenpankkien toiminnasta. Pohjoismaisten yhteinen geenipankki, [NordGen](#), perustettiin vuonna 1979 ja sen tehtävänä on varmistaa kotieläinten, kasvien ja metsäpuiden geenivarojen säilyttäminen ja kestävä käyttö Pohjoismaissa. Niiden avulla voidaan jalostaa uusia viljelykasveja, jotka selviävät uusissa olosuhteissa ilmaston muuttuessa. NordGenin siemenpankissa on noin 33 000 siemennäytettä. Myös Helsingin siemenpankin pakastimessa Kumpulan kasvitieteellisessä puutarhassa säilytetään uhanalaisten lajien siemeniä.

Siementen kerääminen omasta puutarhasta on kuin laittaisi kesän pankkiin.

Pionin siemenkota on kaunis kuin koru (kuva: Margit Suurnäkki)

Lähteet:

- Katja Uskin alustuspuheenvuoro SSpl:n ympäristöverkoston Teams-tapaamisessa 30.9.2024
- Hyötykasviyhdistyksen nettisivut <https://hyotykasviyhdistys.fi/>
- Mehtola, Johanna 2017. Siemenpankkiin tallennetaan uhanalaista luontoa. Suomen Luonto 7/2017. <https://suomenluonto.fi/uutiset/siemenpankkiin-tallennetaan-uhanalaista-luontoa/>
- Nordgen. Pohjoismaiden geenipankki ja geenivarojen osaamiskeskus. www.nordgen.org/fi/
- Tomaatin ruskokurttuvirus. <https://www.ruokavirasto.fi/kasvit/kasvitaudit-ja-tuholaiset/kasvintuhoojahaku/karanteenituhoojat/tomaatin-ruskokurttuvirus/>
- Laittomia muuntogeenisen tomaatin siemeniä myynnissä. <https://www.ruokavirasto.fi/kasvit/uutiset/kasviuutiset/varoitus-laittomia-muuntogeenisen-tomaatin-siemenia-myyynnissa/#:~:text=Hedelmi%C3%A4%20ei%20tule%20miss%C3%A4%C3%A4n%20nimess%C3%A4,itse%20lis%C3%A4tty%C3%A4%20vuoden%202024%20satoa.>